

Landskrona i förvandling – en idrotts- och kunskapsstad i vardande

Ingela Kolfjord

Hälsa & Samhälle, Malmö högskola

Publicerad på Internet, www.idrottsforum.org (ISSN 1652–7224) 2005-11-02

Copyright © Ingela Kolfjord 2005. All rights reserved. Except for the quotation of short passages for the purposes of criticism and review, no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the author.

Landskrona är en stad som kommit att satsa på idrottsturism (och historia) då infrastrukturen förändrades genom nedläggningen av varvsindustrin. Turismen skapar arbetstillfällen och bidrar till ökade kommunala skatteintäkter. Carlsson och Normark (2005) visar på städer (bl. a Manchester och Barcelona) som lyckats ta sig ur en samhällsekonomisk svacka genom idrottssatsningar. Författarna tror på idrott och idrottsturism som en möjlig framtidsindustri men betonar vikten av att studera och analysera förutsättningar för framgångar och motgångar lokalt, regionalt, nationellt men också globalt. Då idrotten globaliserats ökar naturligtvis också konkurrensen om såväl de som utövar idrott som de som konsumerar den. En välplanerad och utbyggd infrastruktur med alla de faciliteter som både små och stora idrottsevenemang kräver behövs i konkurrensen om turismen, och här kan studiet av andra städer som satsat på idrott vara en grund för att undersöka vilka möjligheter och begränsningar som staden Landskrona står inför.

I linje med den idrottssatsning Landskrona redan påbörjat ligger initiativet till en högskoleutbildning i Landskrona. Malmö högskola ska i samarbete med Landskrona hösten 2007 starta upp en tvåårig utbildning, IMER med inriktning mot idrottsvetenskap (IMER står för Internationell migration och etniska relationer). Utbildningen ska förena ämnen som IMER, idrottsvetenskap, genusvetenskap och folkhälsa. Då utbildningen är projektledarinriktad är projektledning, ekonomi, juridik och politik viktiga inslag i utbildningen.

I ett mångkulturellt samhälle är ett interrelaterat IMER och genusperspektiv intressant i flertalet utbildningar och med en inriktning mot idrottsvetenskap blir Landskrona spännande som studieort. Landskrona, liksom många andra städer, kan beskrivas som mångkulturell, dock ej i meningen jämställd/jämlik då segregationen har samma tendenser i Landskrona som i andra kommuner. Att låta alla befolkningsgrupper ta del av den ekonomiska tillväxt som en idrotts- och kunskapsstad kan bidra med är ytterst en politisk fråga, men ambitionen kan förverkligas i samarbete mellan idrotts- och andra föreningar samt offentlig och privat verksamhet. Landskrona med sitt mycket rika idrottsliv är en bra ut-

gångspunkt i samarbetet mellan högskola och föreningslivet. Det är genom projekt i olika föreningar och i samverkan med andra verksamheter studenterna ska erhålla praktiska färdigheter i projektledarskap.

Idrotten som praxis är starkt ideologiskt positivt betraktad i samhällsdiskursen och under hela 1900-talet har man betonat idrotten som en karaktärsdanande praktik. Barn och ungdomar lär sig att samarbeta, de håller sig borta från icke legala aktiviteter och framförallt så betraktas idrotten som hälsobefrämjande. I *Sveriges Riksidrottsförbunds idéprogram för idrottsrörelsen under 80-talet med sikte på 2000* beskrevs idrotten som den populäraste fritidssysselsättningen, som förebyggande hälsovård. Idrotten fostrar ungdomar i demokrati, den ökar intresset för andra nationer, man lär sig respekt för regler både inom idrott och i samhälle; idrotten anses också främja en positiv social anpassning. Viktiga mål med idrotten är att den ska utveckla individen positivt ur fysiskt, psykiskt, socialt och kulturellt hänseende. De som inte når goda tävlingsresultat ska känna sig accepterade och betydelsefulla i klubbgemenskapen. Ledare och elitidrottsutövare ska fungera normbildande för ungdomarna (Karp 2000, Redelius 2002). Idrotten har dock en baksida och Landskronautbildningens innehåll kommer att kritiskt förhålla sig också till de problem som alstras i och genom idrott.

Idrottens möjligheter och begränsningar – ”social ingenjörskonst” kontra empowerment

Har det varit några problem någongång så är det bara att gå till honom [boxningstränaren] så reder han upp alltihop. Det finns vissa saker man inte vill berätta för far och mor va, men han ordnar upp allting det gör han fortfarande. /.../ Dom barnen han har haft, varenda en som haft problem har han tagit ner i träningslokalen. Och där gör man folk av folk där. Dom får lära sig att lyssna rent ut sagt, ta hänsyn. (Intervju med Adam som lever med narkotikamissbrukande föräldrar, ur Claezon 1996:93).

Såväl i Sverige som i andra länder ser man idrotten som en möjlig integrationsarena när det gäller grupper med annat ursprung än majoritetsbefolkningen. Idrotten ses också som normupprätthållare (Bergh 2002, Peterson 2004). Idrotten som integrationsarena och återupprätthållandet av normalitet, för grupper med avvikande uppträdande, beskrivs dock av Eitzen (2003) som en stark myt i USA. Han menar att idrotten snarare leder till exkludering av minoritetsgrupper men också av kvinnor. I Eitzens bok lyfts sportens paradoxer fram. Samtidigt som idrotten förenar nationer och grupper världen över så exkluderar den grupper utifrån kön, klass och etnicitet. Idrott och sport är hälsobefrämjande men baksidan av hälsoidealet/praktiken är skador, anorexi, doping etc. Sporten anses fostra goda samhällsmedborgare med ”rätt” moral men det sker i en kontext där tränare misshandlar och förnedrar spelarna, där våldet inom sporten och på läktarna ökar, där sexuella trakasserier existerar och där fusk kan ses som ett helgande medel i strävan mot målet/vinsten. Eitzen menar också att sportens sociala kontroll koloniserar utövarens lek, frihet och kreativitet och att den odlar vit maskulin hegemoni som alltför sällan ifrågasätts.

Coakley (2002) påvisar också en risk med att betona idrotten som integrationsarena. Satsningar på idrotten som integrationsarena eller förebyggande socialt arbete kan leda

till ett osynliggörande av existerande strukturproblem. När idrotten som individuell faktor skapar möjligheter och bättre förutsättningar för några så bortser man ofta från det som stänger ute flera. Idrottsprojekt som skapats för att förhindra avvikelser bland unga kan kortsiktigt vara positivt för involverade men på lång sikt kvarstår samhällsklyftorna. Ewing m.fl. (2002), som är mindre kritiska än Coakley till idrotten som en förebyggande social verksamhet, beskriver det problematiska med att sport blir betraktat som en möjlighet till att förändra personers sociala position. Sport bidrar enligt dem snarare till färdigheter och värderingar som är nödvändiga för att lyckas i utbildning, på arbetsplatsen och i livet generellt.

Trots nationella, ekonomiska och organisatoriska skillnader inom idrotten i USA och Sverige pekar bokens innehåll på en intressant problematik som också existerar hos oss. Både Redelius (2002) och Fundbergs (2003) avhandlingar visar på den stratifiering och hegemonisering/maskulinisering inom idrotten som Eitzen belyser i sin bok. När det gäller kvinnors deltagande i idrotten skymtar samma mönster fram i båda nationerna. Kvinnor har sämre villkor, sämre möjligheter, de är med andra ord inte representerade i de övre hierarkierna inom idrotten. Kvinnor tränar huvudsakligen flickor. Män tränar både flickor och pojkar. Det finns samma tendenser mellan nationerna också när det gäller ålder, kvinnor som ledare befinner sig i större utsträckning bland de yngre barnen. Både kvinnliga tränare och kvinnliga utövare har en ekonomisk situation som starkt understiger deras manliga motsvarigheters situationer. Detsamma gäller för afro-amerikaner i USA. Inom vissa idrotter (främst lagsporter) kan de svarta vara i majoritet men bland tränarna och i den administrativa organisationen lyser de med sin frånvaro. Walseth (2004) beskriver samma problematik i Norge där idrotten också har en skev rekrytering när det gäller social klass, kön och etnicitet. Också i Danmark finns samma mönster (Habermann & Ottesen 2004).

Ett dilemma som studerats inom idrotten är den utslagning som sker genom betoningen på tävlan och vinst (Peterson 2002). Redelius (2002) skriver att ett problem med att uppnå målet delaktighet för alla utan upplevelser av att vara sämre eller bli underordnade, motverkas av idrottens interna logik som består av tävlan och vinst. Peterson (2002) menar dock att en väl avvägd förenings- och tävlingsfostran som inte är exkluderande är pedagogiskt genomförbar. Peterson betonar också vikten av att införa tävlingsmomentet så sent som möjligt i barn- och ungdomsidrotten. Brännberg (1998) diskuterar det ofta dualistiska ställningstagandet om att elitförening och gemenskapsförening står i motsatsförhållande till varandra. Brännberg drar utifrån sin studie, om en idrottsförening, slutsatsen att såväl elitinriktning som gemenskap förenades i lagets praktik. Denna praktik benämner han kamratförening. Gemenskapsföreningen som Brännberg beskriver som ett politiskt projekt strävar mot målen demokrati, delaktighet och som en socialt mobiliserande faktor medan kamratföreningen var en frizon från vardagslivets praxis (ibid. 177).

Den risk Coakley (2002) pekar på när det gäller att betona idrotten som integrationsarena är relevant att lyfta fram vid olika idrottsprojekt och vid studiet av desamma. Ewings m.fl. (2002) infallsvinkel som betonar de ungas välbefinnande är också en intressant faktor för såväl idrottens praxis, idrottsutbildningar och forskning inom det idrottsliga fältet. Ett flertal både idrottsliga och socialpedagogiska projekt som riktat sig till unga både inom och utanför skolan har visat att man lyckats förebygga social problematik såsom brottslighet och våld (Hammare 1998, Helland 1998, Kolfjord 1997). Föreningsverksamhet av annan art än idrotten har också stor betydelse för de ungas välmående (Hammare 1998,

Pettersson 2001). I boken *Samverkan för barn och ungdom – En antologi om konsten att bedriva projekt* belyser Hammare åtta vällyckade projekt. Ett av dessa projekt är ”Punkten – Boxning som fostran” i Enskede, som utöver träningslokal öppnade ett café som kunde vara en träffpunkt för ungdomarna. Bakgrunden till projektet var de vuxnas oro över den ökade brottsligheten i det aktuella bostadsområdet, Dalen. Bostadsområdet är segregerat och är belastat med en social problematik. Såväl polis som andra serviceinrättningar menar att en stor del av de grava problem som tidigare existerade i området upphörde i och med Punktens aktiviteter.

I Malmö finns flera idrottsföreningar som genom olika projekt arbetat med förebyggande arbete och integration. Helamalmö som bedrivs i basketföreningen Malbas regi är ett av dem och har som målsättning att över köns- och kulturgränser erbjuda barnen lärdomar i hänsynstagande, förståelse och tolerans. Projektet vill påverka barnens attityder till fysisk hälsa och kriminalitet och beskriver sig självt som ett samhällsocialt integrationsprojekt. Helamalmö erbjuder sin verksamhet till barn i årskurs 4-6 och verksamheten drivs av utbildade instruktörer. Utbildningen sker i tre etapper och fokuserar bland annat integrationsfrågor, sociala frågor inklusive kriminalitet och drogberoende, samt etik- och moralfrågor. Malba har bland annat erhållit Malmö stads utmärkelse som årets förening på grund av att de skapat ”detta fantastiska ungdomsprojekt”.

En annan förening som bedriver ett framgångsrikt projekt, och som tilldelats Malmö stads integrationspris och Skånes Idrottsförbunds milleniepris, är Rosengårds MABI (Malmö Anadolu Boll & Idrottsförening). MABI driver med stöd av EU-medel integrationsprojektet MABI Match med lyckade resultat. Projektet syftar till att få ut långtidsarbetslösa i arbetslivet. MABI Match drivs tillsammans med Rosengårds Arbets- och utvecklingscenter. MABI bedriver också ett antidrogprojekt i samarbete med Hassela-Solidaritet. Malba och MABI visar på hur man kan inleda ett fruktbart samarbete med annan förening, med skola och med myndigheter. Ett annat exempel på samverkan är Ungdomshuset NOVA och idrottsföreningar i Landskrona. Det är Barnförvaltningens ”ungdomsgård” i centrum som försöker lägga in idrott och hälsa i den ordinarie verksamheten och de har precis startat upp en verksamhet som kallas ”fotbollsskolan för livet”, riktad mot målgruppen flickor och pojkar mellan 13 och 16 år.

Många ungdomsinstitutioner och behandlingshem inom socialtjänsten använder sig också av idrotten både som behandlingsmetod och som ett sätt att slussa både unga och äldre in i en samhällsgemenskap efter deras institutionsvistelser. Idrotten är också en viktig del av verksamheten på många av våra fängelser. I Kolfjords (2003) studie av 19 kriminellt belastade flickor och kvinnor visade det sig att den ungdom som lyckades lämna brottslighet bakom sig var också den ungdom som var uppbunden av en fritidsaktivitet tre gånger i veckan. För övriga kvinnor i studien framkom att de hade inga eller få fritidsaktiviteter som inte var kopplade till droganvändning eller kriminalitet. En av de unga kvinnorna började dock med droger när hon började träna på ett gym. En kvinna i samma studie genomgick behandling på ett behandlingshem där hon kunde utöva sitt stora intresse för ridsport. I boken *Mot alla odds* beskriver Ingrid Claezon (1996) hur flera pojkar som vuxit upp med narkotikabrukande föräldrar har betraktat tränaren som en viktig vuxen under deras uppväxt. Det har varit en betydelsefull vuxen som hjälpt ungdomarna att klara av och övervinna en problematisk social situation.

Idrotten och skolan

Utifrån idrottsrörelsens och den svenska statens starka tro på att idrotten kan förebygga sociala problem och erbjuda en möjlighet till integration av etniska grupper, flickor och handikappade, har det så kallade Handslaget vuxit fram. Handslaget innebär att staten erbjuder projektmedel till föreningar som bland annat går ut på skolorna och försöker implementera Handslagets målsättning. Målsättning är att öppna dörrarna för fler, hålla tillbaka avgifterna, satsa mer på flickors idrottande, samt att idrottsrörelsen ska delta i kampen mot droger och intensiviera samarbetet med skolan. Walseth (2002) beskriver en liknande satsning i Norge som den Handslaget står för. Med anledning av de problem som Norges Idrottsförbund och Olympiska kommitté har med att rekrytera minoritetsungdomar har kulturdepartementet öronmärkt medel till projekt som arbetar med sådan integration. Ungdomar med invandrabakgrund har dock inte varit med i utformningen av dessa projekt och det kommer till uttryck genom att det är endast idrottsföreningar som kan söka medel och den aktuella gruppen deltar generellt sett inte i föreningarnas styrelser. Minoritetsgruppernas bristande deltagande och medbestämmande reflekteras också i projektens problem med att rekrytera tränare och ledare med icke-norskt ursprung.

I Landskrona försöker man genom ett handslagsprojekt minska bristen på mångfald inom idrottslivet genom ett Handslagsprojekt. Det är Landskrona idrottsföreningars Samorganisation (LISA) som i samverkan med grundskolorna och vuxenutbildningen försöker:

- öka idrottsaktivitet bland barn och unga, med särskilda insatser för flickor och de med invandrabakgrund,
- få fler ledare med invandrabakgrund till idrottsrörelsen,
- öka samarbetet mellan idrottsrörelse och skola.

För att LISA ska nå denna målsättning anordnas idrottsaktiviteter i klubbars regi i anslutning till skoldagen. Man kan läsa svenska för invandrare med idrottsinriktning, det ordnas praktikplatser för vuxna i idrottsklubbarna, och skola och idrottsrörelsen har gemensamma friluftsdagar för barn, unga och vuxna. Ett annat projekt som drivs i Landskrona är ”BoIS i centrum” vars målsättning är att öka integrationen i centrala Landskrona. Detta projekt drivs i samverkan mellan bland annat Landskrona BoIS, Dammhagskolan och Arbets- och Socialförvaltning (numera Barnförvaltningen).

Skolan är obligatorisk för alla och den har påtagit sig ansvaret för hög elevgenomströmning samtidigt som skolan är hierarkiskt uppbyggd och sorterande genom sitt betygssystem. Det finns med andra ord liknande ideologiska utgångspunkter och problematiska förhållanden för såväl skola som idrott (Kolfjord 2004). Kan idrottens engagemang på skolorna motverka utslagning eller kommer den att reproducera skolornas utslagning? Kan idrotten bli den frizon som beskrivs av Brännberg (1998)? Redelius (2003) beskriver hur barn som inte lyckas bra i skolan kan vinna erkännande om de är duktiga på till exempel fotbollsplanen. Ett sådant erkännande kan bli en socialt integrerande faktor (se Parszyk 2000).

I Kolfjord (2003) framkommer till exempel att en ungdom som hade mycket problematiska hemförhållanden med inslag av våld och missbruk fick stöd av en lärare som blev flickans ”privattränare” efter skolans slut. Den tidigare nämnda föreningen MABI i Malmö bedriver *IV-MABI-programmet*, där man genom en kombination av skola och fotboll för-

söker avhjälpa det skolan tidigare misslyckats med. Programmetts idé är att fånga upp ungdomar och få dem motiverade att läsa upp sina grundskolebetyg i engelska, svenska och matematik. Programmet bedrivs i samarbete med Utbildningsförvaltningen, Malmö stad, Borgarskolan och Sparbanksstiftelsen i Skåne. Nu när Malmö högskola och Landskrona kommun i samarbete ska starta upp en IMER-utbildning med idrottsvetenskaplig inriktning tror jag det finns många gemensamma målsättningar mellan Malmö stads och Landskrona kommuns idrottsrörelse, vilket kan främja ett utvecklande samarbete städerna emellan.

Den ämnesöverskridande relevansen för idrottspraxis i ett mångkulturellt samhälle

För att motverka de negativa effekter idrotten åstadkommer, och för att överbrygga de farhågor som presenterats när det gäller idrottens möjligheter att aktivt bidra till en demokratisering och integrering av olika grupper i samhället, blir det viktigt med en utbildning som integrerar flera ämnesdiscipliner. Det är viktigt att ha kunskap om människors idrottsutövande relaterat till strukturella villkor, men också att ha insikt om interrelationen mellan psykisk och fysisk hälsa och barn- och ungas utveckling. Idrotten som en socialisationsarena och en plats för identitetsskapande kräver i ett mångkulturellt samhälle insikt i varierande identitetskonstruktioner. För att förhindra utslagning och skapa en väl avvägd förenings- och tävlingsverksamhet krävs studier om migrationsfaser samt barns utvecklingsfaser. En tränare, ledare och projektledare måste till exempel kunna se när ett barns intensiva träning övergår i anorexia och/eller är ett symptom på annan problematik. En åldersadekvat träning är av största vikt, som det ser ut idag har vuxenvärldens idrottsutövande, i många fall, koloniserat barnidrotten (jmf. Carlsson & Fransson, 2005). Kunskap om social problematik är viktig för att kunna förebygga utslagning i form av drogbruk och kriminalitet men också för att motverka mobbning, trakasserier och dopning inom idrotten.

Kategorierna kön, etnicitet, kultur, socioekonomisk bakgrund och handikapp är viktiga komponenter i förståelsen av både idrottsutövning och idrottsledning. För att fånga upp fler till idrotten och för att öka antalet tränare och ledare bland både kvinnor och minoritetsgrupper kan en empowermentinriktad projektledning vara ett tillvägagångssätt. Begreppet empowerment och teoribildningar om detsamma kommer att betonas i Landskronautbildningen. Det finns ett flertal teoribildningar och definitioner om och av begreppet empowerment. Begreppet översätts ibland på svenska till att det ska ges ett bemyndigande till personer att själva organisera sitt liv och sin vardag (utifrån behov, intressen och möjligheter). Ibland används begreppen synonymt med att man arbetar på gräsrotsnivå eller utifrån ett underifrånperspektiv. Inom socialtjänsten används i några nordiska länder begreppet brukarperspektiv vilket då innebär att klienten inom socialtjänsten själv tar ansvar för att förändra sin situation istället för att underkastas en traditionell myndighetsutövning där klientens röst inte hörsammars. Begreppet empowerment innehåller både en individ- och gruppdimension, vilket innebär att individerna själva men också gruppen ska mästra sin vardag, ta ansvar för egna beslut och utveckla handlingsstrategier för varaktig förändring. Empowerment kan beskrivas som en frigörande förändringsprocess som inbegriper politisk, social och ekonomisk styrka. Den utbildade projektledaren i Landskrona ska med an-

dra ord inte komma med färdiga projektbeskrivningar utan projekten ska arbetas fram med de individer och grupper de är ämnade för.

En viktig infallsvinkel vid förståelse, men också studiet, av idrott och fostran är hur etnicitet, maskulinitet, femininitet, sexualitet samt normalitet reproduceras. Det är ju denna reproduktion som bland annat bidrar till den snedrekrytering som finns inom idrotten men också inom andra samhällssektorer. Ett annat perspektiv är barnperspektivet som de senare åren alltmer betonats i både förarbeten och lagstiftning inom vitt skilda sociala fält (De Martelaer mfl 2001, Baar 2001). Vad tycker barnen, hur upplever de den idrottsverksamhet de är/varit delaktiga i och framförallt vad upplevde de barn som kom med men gick ur de olika idrottsammanslagen? De så kallade avhopparnas röster är lika viktiga som de aktivas röster.

Utbildningen i Landskrona är ett försök att integrera flera ämnesdiscipliner i en utbildning som kan utexaminera projektledare som kan kritiskt reflektera över idrottens positiva kraft men också över dess avigsidor. Utbildningen utgår från en empowermentideologi i ett mångkulturellt samhälle, som väl harmonierar med de demokratisträvanden Sveriges Riksidrottsförbunds idéprogram står för.

Litteraturlista

- Baar, P. (2001) "Organized sport programs for children: Do they meet the interests of the children effectively" i Steenbergen, J. M.fl. Red.(2001) *Values and Norms in Sport* Oxford: Meyer & Meyer Sport
- Brännberg, T. (1998) *Bakom kulisserna – en socialpsykologisk studie av en förening* Floda: Zenon Förlag
- Bergh, S. (2002) *Idrott och integration* Farsta: Riksidrottsförbundet
- Butler, J. (1990) *Gender Trouble* London: Routledge
- Carlsson, B. & Fransson, K. (2005) "Barn och idrott i ljuset av FN:s barnkonvention"; *Svensk idrottsforskning*, 3: 72-4
- Carlsson, B. & G. Normark (2005) "Idrott som city-marketing: Landskronas satsning på idrottsturism"; *Svensk idrottsforskning*, 3: 80-3.
- Claezon, I. (1996) *Mot alla odds – Barn till narkotikamissbrukare berättar om sin uppväxt* Stockholm: Mareld
- Coakley, J. (2002) "Using Sports to Control Deviance and Violence among Youths: Let's Be Critical and Cautious" i Gatz, M.J mfl red. *Paradoxes of Youth and Sport* Albany, NY: State University of New York Press
- Connell, R. (1995) *Maskuliniteter* Uddevalla:Daidalos
- De Martelaer, K. m.fl. (2001) "Child-oriented sport" i Steenbergen, J mfl. Red.(2001) *Values and Norms in Sport* Oxford: Meyer & Meyer Sport
- Engström, L-M. (1999) *Idrott som social markör* Stockholm: HLS Förlag
- Eitzen, S. (2003) *Fair and Foul* London:Routledge
- Eriksen, T.H (1997a) "Det multietniske samfunn" i Eriksen, T.H (red) *Flerkulturel forståelse* Otta: Tano Aschehoug
- Eriksen, T.H (1997b) "Identitet" i Eriksen, T.H (red) *Flerkulturel forståelse* Otta: Tano Aschehoug
- Eriksen, T. H (1997c) "Tilhørighet og integrasjon i komplekse samfunn" i Eriksen, T.H (red) *Flerkulturel forståelse* Otta: Tano Aschehoug
- Ewing, M.E. mfl. "The role of Sports in Youth Development" (2002) i Gatz, M.J mfl red. *Paradoxes of Youth and Sport* Albany, NY: State University of New York Press
- Fundberg, J. (2003) *Kom igen gubbar!* Stockholm: Carlssons förlag
- Habermann, U. & L Ottesen (2004) "Omsorgskapital i idraetten" *Sociologi* Ne. 2/15 årg. juli 2004.
- Hammare, U. (1998) *Samverkan för barn och ungdom – om konsten att bedriva projekt* Stockholm: FoU-rapport 1998:4
- Hargreaves, J. (1994) *Sporting Females – Critical issues in the history and sociology of women's sports* London: Routledge
- Helland, H.(1998) *Forebygging av problematferd blant ungdom* Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring Rapport Nr 17

- Johansson, T. (2000) *Det första könet? Mansforskning som reflexivt projekt* Lund: Studentlitteratur
- Karp, S. (2000) *Barn, föräldrar och idrott – en intervjustudie om fostran inom fotboll och golf* Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet
- Koivula, N. (1999) *Gender in Sport* Avhandling Psykologiska inst. Stockholms universitet
- Kolfjord, I. (1997) *Det förebyggande arbetets dilemma – barrierer og muligheter* Skien: Rapport Fylkesmannen
- Kolfjord, I. (2003) *Kvinnors drogbruk och lagbrott* Lund: Bokbox Förlag
- Kolfjord, I. (2004) ”Kvinnor som begått brott och deras erfarenheter av skolan” i Finnur Magnusson & Lars Plantin (red) *Mångfald i socialt arbete* Lund: Studentlitteratur
- Larsson, H. (2001) *Iscensättningen av kön i idrott – En nutidshistoria om idrottsmannen och idrottskvinnan* Stockholm: HLS Förlag
- Messerschmidt, J.W. (1993) *Masculinities and Crime – Critique and Reconceptualization of Theory*,
- Norberg, J.R. (2004) *Idrottens väg till folkhemmet – Studier i statlig idrottspolitik 1913-1970* Stockholm: SISU idrottsböcker
- Parszyk (2000) ”Mötets mysterium – Om hur minoritets elever tolkar lärares förhållningssätt” i *Kritisk utbildningstidskrift* Nr 97/98, 1-2
- Peterson, T. (2002) ”Gammal är äldst” i *Svensk idrottsforskning* Nr. 2
- Peterson, T. (2004) ”Arena för integration” i *Invandrare och minoriteter* Nr. 4
- Pettersson, L. (2001) *Socialt inriktade ungdomsorganisationer* Stockholm: Socialstyrelsen
- Redelius, K. (2002) *Ledarna och barnidrotten – Idrottsledares syn på idrott, barn och fostran* Stockholm: HLS Förlag
- Steenbergen, J. m.fl. Red. (2001) *Values and Norms in Sport* Oxford: Meyer & Meyer Sport
- Vestel, V. M.fl. (1997) *Ungdomskulturer og narkotikabruk* Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring Temahefte Nr 1
- Walseth, K. (2004) ”En problematisering av idretten som arena for integrasjon av etniske minoriteter” www.idrottsforum.org (040127)
- Ålund, A. (1997) *Multikultiungdom* Lund: Studentlitteratur